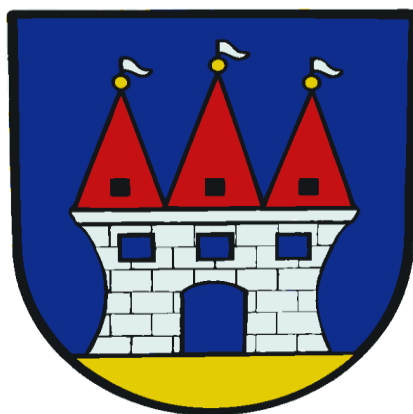

**KOMUNITNÝ PLÁN
SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE STARÁ HALIČ
2018 – 2023**

Príhovor starostu obce Stará Halič

Vážení občania,

prihováram sa Vám, aby som Vám toto cestou predstavil Komunitný plán sociálnych služieb obce Stará Halič, ktorý bol spracovaný v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý je v platnosti od 1.1.2009.

Komunitný plán nám slúži ako nástroj, ktorým je možné plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale aj pre všetkých obyvateľov obce.

Preto všetkým realizátorom a poskytovateľom sociálnych služieb želám veľa úspechov pre realizáciu zdrojov v obci a naplnenie spoločne plánovaných zámerov v obci.

*Ing. Jozef Gembec
starosta obce*

OBSAH

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

- 1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
- 1.2. Sociálne služby a použitá terminológia
- 1.3. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov
- 1.4. Komunita a komunitné plánovanie

2. Analytická časť

- 2.1. Analýza sociologických a demografických údajov
- 2.2. Obyvateľstvo
- 2.3. Školstvo
- 2.4. Služby
- 2.5. Nezamestnanosť
- 2.6. Sociálne znevýhodnené skupiny
 - 2.6.1. Seniori
 - 2.6.2. Nezamestnaní a zamestnaní s nízkym vzdelaním
 - 2.6.3. Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
 - 2.6.4. Zdravotne postihnutí občania
 - 2.6.5. Osoby ohrozené sociálnym vylúčením
- 2.7. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
- 2.8. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb
- 2.9. SWOT analýza v sociálnej oblasti

3. Strategická časť

- 3.1. Globálny cieľ a strategické ciele komunitného plánu
- 3.2. Strategické ciele pre cieľovú skupinu Seniori
- 3.3. Strategické ciele pre cieľovú skupinu nezamestnaní a zamestnaní s nízkym vzdelaním
- 3.4. Strategické ciele pre cieľovú skupinu deti a mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
- 3.5. Strategické ciele pre skupinu zdravotne postihnutí
- 3.6. Strategické ciele pre cieľovú skupinu osoby ohrozené sociálnym vylúčením

4. Monitorovanie a hodnotenie komunitného plánu

Záver

Prílohy

Úvod

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- komunitných a terénnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencia a krízovej intervencie,
- odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z.z. o službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákona o sociálnych službách sú podrobne poskytovateľ a sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktoré sú určené:

1. Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb (nocľaháreň), útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania.
2. Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku(zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok
4. Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. Podporné služby (odl'ahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Sociálna oblasť súvisí s dokumentmi vyššej úrovne a to :

- ❖ Národný strategický referenčný rámec – základný strategický dokument SR, na základe ktorého Slovenská republika môže využívať zdroje z fondov EÚ v programovom období 2007-2013 a Partnerská zmluva 2014-2020
- ❖ Programové vyhlásenie vlády 2016-2020
- ❖ Revidovaný národný akčný plán
- ❖ Stratégia rozvoja sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja
- ❖ Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť s systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020

Štát priamo v § 83, ods. 2 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie s schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR v júni 2009 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezných princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2 Sociálne služby a použitá terminológia

Sociálne služby predstavujú rôzne činnosti, ktoré sú určené na pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, nevedia si sami zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov.

Ich hlavným cieľom je pomôcť občanom v tom, aby mohli viesť samostatný život a zachovali si určitý štandard životného štýlu. Okrem toho sa snažia znížiť sociálne problémy v spoločnosti, ktoré vznikajú v dôsledku nerovnosti, čo sa týka príjmov alebo postavenia.

V najväčšej miere tieto služby využívajú seniori, následne rodiny s deťmi, osoby s telesným postihnutím a tiež osoby, ktoré sa z nejakého dôvodu ocitli na „okraji“ spoločnosti.

Vývoj poskytovania sociálnych služieb sa v každej krajine mení podľa:

- ❖ Demografického vývoja krajiny,
- ❖ Sociálno-ekonomického vývoja krajiny,
- ❖ Najnovších trendov v sociálnej oblasti.

Všetky tieto zmeny majú vplyv na spôsob poskytovania a financovania sociálnych služieb a aplikujú sa do praxe postupnými reformami. Podobným spôsobom sa vyvíjali sociálne služby aj v Slovenskej republike. Nové princípy poskytovania sociálnych služieb, ktoré sú bežne uplatňované v sociálnych systémoch vyspelých európskych krajín, boli zavádzané postupne od začiatku 90 rokov. Reformou verejnej správy v Slovenskej republike začali v roku 2002 prechádzať kompetencie aj v oblasti poskytovania sociálnych služieb na obce/mestá a samosprávne kraje.

Ciele reformy v oblasti sociálnych služieb:

- ❖ Rozšíriť poskytované služby, ktoré neboli a nie sú zabezpečené v dostatočnej miere vo všetkých regiónoch,
- ❖ Zabezpečiť služby bližšie k občanom, prechod z veľkokapacitných špecializovaných inštitúcií ku komunitným službám, ktoré nevytvárajú občanom z ich prirodzeného prostredia,
- ❖ Vyššia kvalita služieb, čo sa prejaví väčšou rôznorodosťou služieb, ktoré budú primeranejšie uspokojovať individuálne potreby a chrániť práva ľudí v sociálnej núdzi.

Ďalšia súvisiaca terminológia

Sociálna práca je odborná činnosť zameraná na aktívne ovplyvňovanie a riešenie primárne sociálnych problémov aj malej sociálnej skupiny, spoločenstva, lokality. Cieľom je úspešná socializácia alebo integrácia skupiny, ktorá potrebuje dosiahnutie prijateľného vzťahu medzi sociálnym prostredím a neadaptovanými osobami. Ide teda o snahu vytvoriť priaznivé sociálne podmienky pre život v danom prostredí.

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- ❖ Prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- ❖ Zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- ❖ Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- ❖ Riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- ❖ Prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Sociálne služby sa poskytujú ako

- ❖ Pobytové (celoročné alebo týždenné),
- ❖ Ambulantné,
- ❖ terénne,

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- ❖ z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojenie základných životných potrieb,
- ❖ pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- ❖ pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- ❖ z dôvodu, že dovŕšila dôchodkový vek,
- ❖ pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- ❖ pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo
- ❖ z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Sociálna exklúzia je sociálne vylúčenie, teda proces separácie jednotlivcov od spoločnosti v dôsledku napr. nedostatočného vzdelania, rasy, pohlavia, veku a pod. Príčiny sociálnej situácie súvisiacej so sociálnou exklúziou sú napr. demografické zmeny, ekonomické zaťaženie domácností, príjmová nerovnosť (ktorá má okrem iného aj svoj regionálny aspekt), nezamestnanosť, nedostatok v prístupe k inštitúciám a pod.

Sociálna inklúzia je proces začleňovania sa exkludovaných komunit do spoločnosti, ich aktívne zapájanie sa do sociálneho, ekonomického, politického a kultúrneho života.

Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb je zabezpečenie ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

Krízová sociálna situácia je ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby a rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou.

Sociálna pomoc je aktívna spoluúčasť sociálneho pracovníka a klienta pri riešení problémových situácií v živote klienta. Je určená občanom, ktorí sa dostali do situácie sociálnej odkázanosti a nemajú prostriedky alebo schopnosť zabezpečiť sebe alebo svojej rodine základné životné potreby. Zákon č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov definuje túto situáciu ako stav hmotnej a sociálnej núdze.

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana nedosahuje životné minimum ustanovené zákonom. V tomto prípade ide o situáciu chudoby, do ktorej sa najčastejšie dostáva občan, ktorý je dlhodobo nezamestnaný, nemá pracovný a ani iný príjem, napr. dôchodok.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, domácnosť alebo kontakt so sociálnym prostredím, najmä vzhľadom na vek, sociálnu neprispôbivosť alebo stratu zamestnania.

1.3 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a týkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečení úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
- Výnos MPSVaR SR z 8.12.2010 č. 544/2010 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR
- Zákon 305/2005 Z.z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele
- Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine, doplnený zákonom č. 175/2015 Z.z.
- Zákon č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa, po novele 433/2013 Z.z. s účinnosťou od 1.2.2014
- Zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov

Miestna legislatíva:

- Všeobecné záväzné nariadenie obce, ktoré sa týka sociálnej problematiky
- Zásady poskytovania finančnej pomoci

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov podľa § 50 dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy.

Obec-

a/ vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode

b/ utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja

c/ je správnym orgánom v konaniach o

1. odkázanosti na sociálnu službu:

- v zariadeniach pre seniorov
- v zariadeniach opatrovateľskej služby
- v dennom stacionári
- v odkázanosti na opatrovateľskú službu
- v odkázanosti na prepravnú službu
- a ďalšie

d/ vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu

e/ poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie

1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre
2. sociálnej služby v nízko prahovom dennom centre pre deti a rodinu, zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári
3. opatrovateľskej služby
4. prepravnej služby
5. odľahčovacej služby

f/ poskytuje základné sociálne poradenstvo

g/ môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12

h/ uzatvára zmluvu

1. o poskytovaní sociálnej služby
2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby
3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec alebo vyšší územný celok a ďalšie

V ustanoveniach § 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní :

§ 82 – Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych služieb podľa tohto zákona a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

1. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
2. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti....

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom komunitnej rehabilitácie sa môže zriaďovať komunitné centrá.

§ 83 - Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a), vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.
2. Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje najmä:
 - analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce
 - analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby
 - analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce
 - určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb
 - časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb
 - spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je :

- a) posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce

- b) predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín
- c) opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji.

1.4. Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou v obci alebo v časti a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych problémov.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, hlavne rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov – rodina, mesto, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, poskytovatelia služieb zamestnanosti a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti.

Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

Základná technológia:

Prijímateľ sociálnej služby – je fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii.

Poskytovateľ sociálnej služby - je subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

- a) verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok
- b) neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia,...

Objednávateľ sociálnej služby – osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb obec a vyšší územný celok - subjekt, kompetencií ktorého je sociálna služba.

Sociálna služba - je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a podpora jej začlenenia do spoločnosti
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie
- prevenciu sociálneho vylúčenia

Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora.

Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:
 - ❖ občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce,
 - ❖ ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím,
 - ❖ mládež po ukončení ústavnej alebo ochranej výchovy,
 - ❖ starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohodné rodiny,
 - ❖ občania marginalizovanej rómskej komunity.
2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napríklad v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najmä v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu, alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov určených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov,
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohodné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochranej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia,
- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov.

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky atď.

Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

Núdzna

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, stratu zamestnania.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca je obec, alebo ak je to odôvodnené, iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatom dávky a príspevkov nedosiahol účel. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takýto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu.

Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov.

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 125/2016 Z. z. účinnosťou od 1. 7. 2016.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie
- základné vybavenie domácnosti
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa
- na mimoriadne liečebné náklady

túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva.

Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách.

2. Analytická časť

2.1. Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce.

PHSR obce Stará Halič deklaruje rozšírenú víziu obce takto:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limit a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže v obci Stará Halič napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávnosti .

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, stým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií,

- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a deti narodených mimo manželstva.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami alebo rozhodnutím vstúpiť do EÚ a NATO, zavedenie eura na Slovensku. Programovým vyhlásením Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitosti. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektívnosť poskytovaných sociálnych služieb a súčasne v snahe podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí v súčasnosti prebieha proces deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku. Vláda SR schválila dňa 30. 11. 2011 Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti (ďalej len „Stratégia DI“). Slovenská republika sa týmto dokumentom hlási k celosvetovému trendu systematického odstraňovania dôsledkov dlhodobo uplatňovaného, ale už historicky prekonaného modelu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť v špecializovaných zariadeniach, menovite detí v náhradnej starostlivosti a ľudí so zdravotným postihnutím, seniorov, a jeho nahradenie alternatívnym modelom služieb a opatrení, svojím charakterom čo najviac podobným podmienkam bežného života.

Základným zámerom deinštitucionalizácie v Slovenskej republike je vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov, odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí komunity, prostredníctvom komplexu kvalitných alternatívnych služieb vo verejnom záujme. Dňa 14. 12. 2012 bol schválený Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015. Vypracovanie Národného akčného plánu DI je jednou zo základných úloh Stratégie DI. Národný akčný plán DI predstavuje základný plánovací dokument Stratégie DI v oblasti prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb v Slovenskej republike.

Poloha obce

Obec Stará Halič leží na severozápadnom okraji Lučenskej kotliny, v doline Tuhárskeho potoka, v tieni Haličského zámku vo vzdialenosti 11 km od okresného mesta Lučenec. Nachádza sa v historickom regióne Novohradu .

Leží v nadmorskej výške 252 metrov v strede obce a 200-640 metrov chotári Celková výmera územia obce je 17 595 854 m²

Zemepisné súradnice - severná zemepisná šírka : 48°21'58'', východná zemepisná dĺžka 19°34'18''.

Najvyšším vrcholom je Sedem Chotárov - 602 m. Názov je veľmi výstižný - na vrchol sa naozaj zbíhajú chotáre siedmych obcí : Stará Halič, Gregorova Vieska, Podrečany, Tuhár, Ružiná, Lovinobaňa a Haličský grófsky les.

K zaujímavým plochám obce Stará Halič patrí údolie Tuhárskeho potoka, ktoré je súčasťou Krupinskej planiny. V katastri obce je niekoľko prameňov a studničiek.

Poloha obce je veľmi výhodná vzhľadom na to, že obec sa nachádza v tichej prírodnej lokalite v blízkosti turistiky vyhľadávaného miesta, blízkosti okresného miesta, s vybudovanou infraštruktúrou a preto je možné ju považovať za obec s veľkým potenciálom rozvoja, rekreácie a turistiky. Obec Stará Halič je členom regiónu „Novohrad“, mikroregiónu „Novohradské podzámčie“ a územne patrí do Banskobystrického samosprávneho kraja.

Vznik obce:

V druhej polovici 13. storočia tu už existovala farnosť, doložená je 1350 pod názvom Gaach. Ďalšie názvy obce: 1773 – Gacsfalva, 1808 – Welká Halič, 1920 – Stará Halič, maďarsky Gácsfalu. Obec sa spomína pôvodne vo vlastníctve Tomajovcov, 1548 Lossonciovcov a v 17. storočí ju nachádzame vo vlastníctve Forgáčovcov.

V susednej Haliči postavili v prvej polovici 15. storočia hrad, ale bez kráľovského povolenia čo bolo dôvodom na jeho zrušenie. Na mieste zrušeného postavili Forgáčovci v roku 1612 hrad, ako protitureckú pevnosť a zároveň bezpečné a pohodlné bývanie pre zemepána.

Po požiaroch 1709 došlo k barokovej prestavbe hradu 1762. Novú podobu dostalo priečelie a silueta hradu. Hradobný múr siahal až ku kostolu v Starej Haliči.

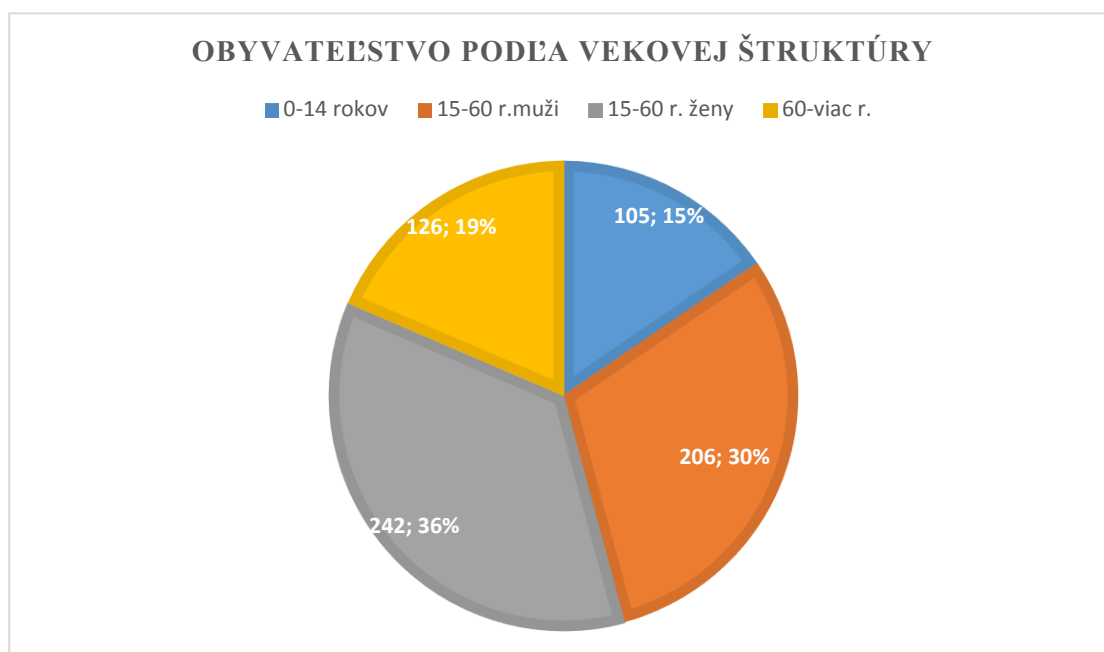
V roku 1712 padla za obeť moru väčšia časť obyvateľstva obce. Pri súpise poddaných v roku 1715 žilo v obci 11 rodín poddaných, 2 rodiny želiarovcov a 3 rodiny taxalistov. V roku 1763 jej bolo udelené právo na vydržiavanie jarmokov štyrikrát do roka. V roku 1770 bol zemepánom Ján Forgách a patrilo mu 25 rodín poddaných a 6 rodín želiarov. Haličské panstvo grófa Forgácha vyžadovalo od svojich poddaných výlučne roboty. V chotári obce sa nachádzal veľký rybník. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, rybolovom, obchodovaním s drevom a povozníctvom. V roku 1828 žilo 574 obyvateľov v 82 domoch. Vychádzajúc z uvedených údajov môžeme konštatovať, že ide o starobylú obec z 13. storočia.

2.2. Obyvateľstvo:

V obci podľa posledných údajov, t.j. k 31.12.2017 býva 673 obyvateľov. Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov nám ukazujú že nárast obyvateľstva sa mení rozvojom hospodárstva v regióne a v poslednej dobe badať nárast počtu obyvateľstva. Podrobný vývoj obyvateľov obce ukazuje graf č. 2.

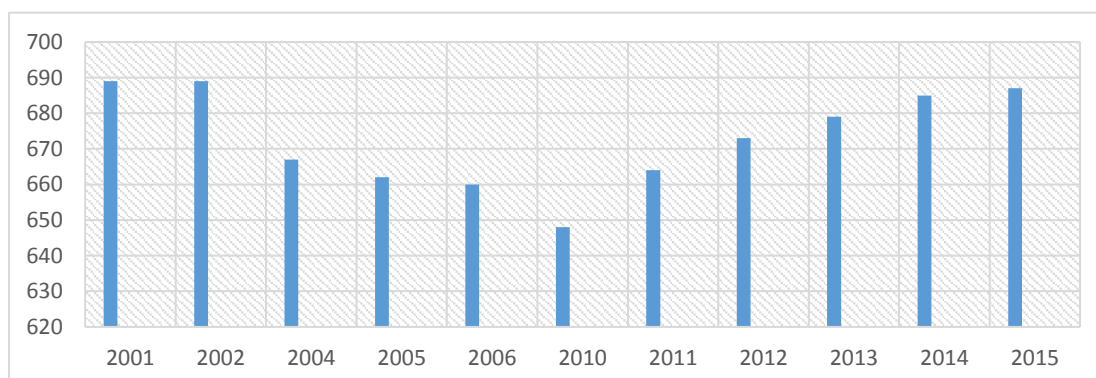
Obyvatelia obce: národnostne dominantná – slovenská národnosť 86,90 %, maďarská 0,30 %, ukrajinská 0,15 %, česká 0,15 %, nemecká 1,37 %, ruská 0,45 %, a iná a nezistená 10,67 %. Rómska komunita je vykázaná ŠÚ 0 %, ale túto komunitu je ťažké štatistiky vykázat, nakoľko sa hlási buď k slovenskej alebo inej národnosti. Údaj o trvale prihlásených Rómoch z obecného hovorí o 7 % podiele rómskeho etnika v obci. Obyvatelia obce boli v minulosti prevažne poľnohospodári a remeselníci. Podľa ŠÚ 2011 v obci žilo 656 obyvateľov, z toho 369 žien (56,25%) a 287 mužov (43,75 %).

Graf č. 1 Obyvateľstvo podľa vekovej štruktúry

Zdroj: ŠÚ SR 2013

Graf č.2 Vývoj počtu obyvateľov obce Stará Halič

Z hľadiska posúdenia demografického vývoja môžeme konštatovať, že v obci Stará Halič sa postupne prejavujú znaky starnutia obyvateľstva, ale ešte stále je obec vekovo pomerne mladá, pretože priemerný vek obyvateľov obce zo štatistického zisťovania z roku 2013 predstavuje hodnotu 38,77 veku.

2.3. Školstvo

História materskej školy sa začala v roku 1946. Najprv to bola detská štátna opatrovňa, o dva roky neskôr bola premenovaná na materskú školu, ktorej existencia sa zachovala dodnes.

Materská škola sa nachádza v peknom prírodnom prostredí. Výhodná poloha školy podnecuje v deťoch túžbu poznávať okolitý svet a rozvíjať ich hlboký a trvalý vzťah k prírode. Každodenný pobyt na čerstvom vzduchu, v prírode podporuje zdravý psychický a fyzický vývin detí.

Jednotriedna materská škola poskytuje celodennú, ale aj poldennú výchovu a vzdelávanie deťom vo veku spravidla od 3 do 6 rokov. (heterogénna skupina detí). Zoskupenie detí rozličného veku utvára pre výchovu mnohé priaznivé podmienky, kladne pôsobí na citovo-sociálnu úroveň detí. Materskú školu navštevujú predovšetkým deti zo Starej Haliče, ale i blízkeho okolia.

Počet zaradených detí do triedy je v súlade s platnou legislatívou.

2.4. Služby

V obci je zastúpená najmä skupina drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce.

Miera ekonomickej aktivity v obci je okolo 47 %, časť obyvateľstva je napojená na štátne sociálne dávky. Narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami. Vyše 50 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním.

Kultúra, šport, zdravotníctvo

Spoločenský život je aktívny, na ktorom sa zúčastnia vekové kategórie od detí po seniori. Zoznam spoločenských organizácií: FK-TJ Stará Halič, DHZ Stará Halič OZ Stará Halič VPRED, Poľovnícky spolok Lupoč, Podporné pohrebné združenie Stará Halič, Zväz protifašistických bojovníkov .

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity – Futbalové turnaje, hasičské súťaže, Viacúčelové ihrisko, posilňovňa, futbal, turistika, cykloturistika, volejbal, tenis, stolný tenis, možnosti pre poľovníctvo ...

Kultúrne zariadenia a aktivity – Knižnica, Kultúrny dom, internet, mesiac knihy, stávanie mája, Vatra – víťazstvo nad fašizmom MDD, Deň obce, Mesiac úcty k starším, Mikuláš, Silvester ...

Obec o daniach v obci informuje obyvateľstvo a širokú verejnosť prostredníctvom miestneho rozhlasu a internetovej stránke www.starahalic.sk.

V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa pri rôznych príležitostiach a prostredie pre trávenie voľného času.

2.5. Nezamestnanosť

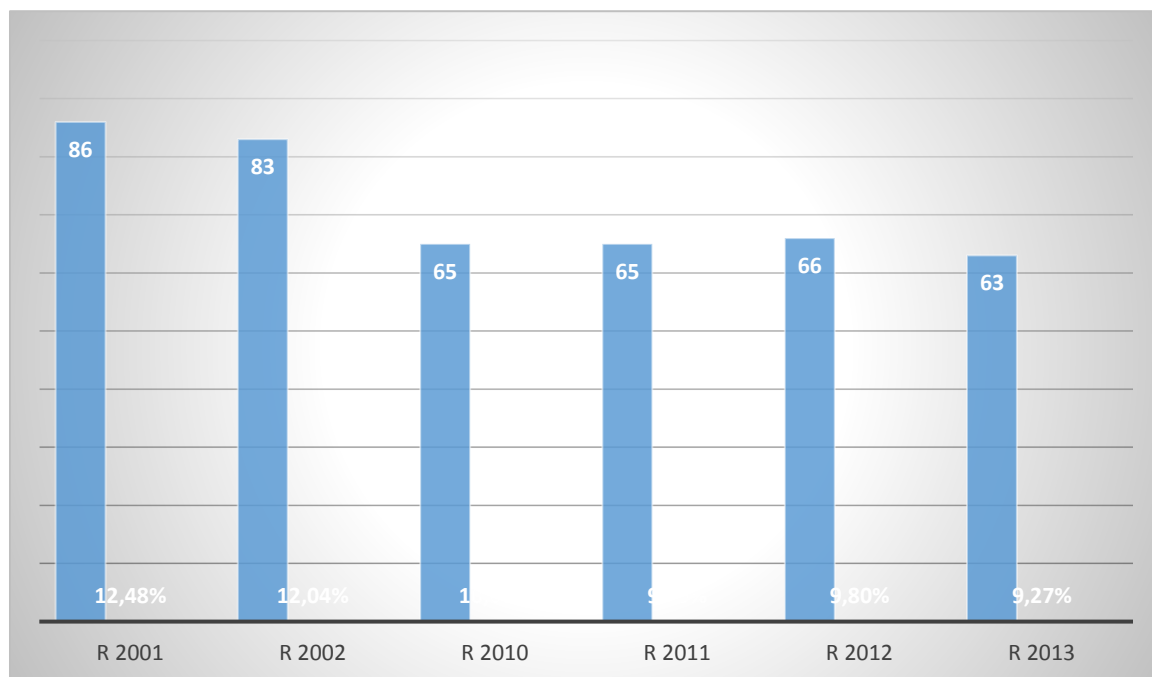
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo dochádza za prácou prevažne do okresného mesta, niektorí občania pracujú v zahraničí.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí.

Skrytú nezamestnanosť, t. j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobozamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi.

Z dostupných informácií bol zostavený prehľad o miere nezamestnaných :

Zdroj: www.statistics.sk

Uvedené údaje odzrkadľujú na jednej strane pozitívny jav, že región drží nezamestnanosť na nižšej úrovni ako je slovenský priemer, ale na druhej strane badať odliv obyvateľstva za prácou z územia. Vyše 74 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Počet uchádzačov sa bude pravdepodobne ešte zvyšovať z dôvodu redukovania prevádzok nielen v okresnom meste, ale aj v širokom okolí. V dôsledku tejto skutočnosti región zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji ekonomiky a preto by sa mali podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

2.6. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb.

Veková štruktúra, ktorá je súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti a mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
- d) nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním
- e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím
- f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.
- g)

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

2.6.1. Seniori

Identifikácia problémov

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc
- osamelí seniori so zdravotnými problémami
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb
- chýba miestna legislatíva

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity, je možné charakterizovať túto skupinu týmito spoločnými prejavmi:

- ❖ predlžovanie individuálneho aj priemerného veku
- ❖ nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci
- ❖ vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny
- ❖ stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity

Z hľadiska početnosti ide i jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu nárastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Podľa údajov ŠÚ SR máme k dispozícii tieto údaje:

Rok	Počet obyv.	Predprodukt.		Produkt.		Poprodukt.	
		Vek	%	vek	%	vek	%
2010	648	100	15,43	461	71,14	87	13,43
2012	673	110	16,34	476	70,73	87	12,93
2013	679	105	15,46	486	71,58	88	12,96

Zdroj: statistics.sk

Občania nad 60 rokov tvoria necelých 13 % z celkového počtu obyvateľov, to znamená, že tvoria skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov, Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby v súčasnosti je prevádzke prostredníctvom Implementačnej agentúry MPSVaR pre jedného prijímateľa sociálnej služby.

Vlastná legislatíva na poskytovanie sociálnej služby na území obce Stará Halič je vypracovaná a schválená obecným zastupiteľstvom – VZN č. 7/2009.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja, obcou Stará Halič zo dňa 20.01.2010.

Jedáleň pre dôchodcov – sa v obci nenachádza, v prípade potreby stravovanie obecný úrad vie zabezpečiť zo školskej jedálne a od registrovaného dodávateľa stravy.

Postup a podmienky stravovania dôchodcov a zdravotne postihnutých občanov v obci nie sú upravené zásadami alebo VZN.

Obec nedopláca ekonomicky oprávnené výdavky za obyvateľa obce umiestneného v sociálnom zariadení.

Bezbariérovosť v obci nie je riešená.

Potreby rozvoja služieb:

- Rozvoj terénnych sociálnych služieb s cieľom zotrvania seniorov v prirodzenom prostredí domácnosti,
- Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.

2.6.2 Nezamestnaní a zamestnaní s nízkym vzdelaním

Identifikácia problémov

- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, príležitostných prác, podporovanej práce
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi, ÚPSVaR

V spolupráci s ÚPSVaR Lučenec, obec organizuje verejnoprospešné práce - menšie obecné služby a aktivačnú činnosť. Vo väčšine prípadov sa jedná o najodkázanejšie skupiny občanov. Uvedené činnosti sa vykonávajú v súlade so zákonom 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti. Obec, podľa zákona 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, s uchádzačmi o zamestnanie uzatvára Dohody o podmienkach vykonávania menších obecných služieb. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobo nezamestnaní občania sa stávajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrvávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľní na trhu práce. Cieľom zámeru je zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku.

Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Pre občana je to okrem finančného aj morálne ocenenie, že je užitočný a má možnosť zaradiť sa do kolektívu. Nezanedbateľná je aj možnosť vylepšiť si rodinný rozpočet. U dlhodobo nezamestnaných klesá s časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

Aktivačná činnosť a menšie obecné služby sú zamerané najmä na údržbu verejných priestranstiev a obecných budov, zber biologického odpadu a celkovo na zlepšenie životného prostredia. V súčasnosti túto činnosť vykonáva 13 obyvateľov. Finančné prostriedky zabezpečuje obec a v prípade aktivačnej činnosti ÚPSVR Lučenec.

Obec v rámci národných projektov „Šanca na zamestnanie“; „Praxou k zamestnaniu“ a „Cesta na trh práce“ v spolupráci s ÚPSVR Lučenec v zmysle zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov, každoročne zamestná niekoľko občanov z radov nezamestnaných. Finančné prostriedky na tieto pracovné miesta z väčšej

miery poskytuje ÚPSVR. Obec sa na financovaní mzdových nákladov na uvedené pracovné miesta podieľa vo výške 5-20 %.

2.6.3. Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc
- deti zo sociálne slabších rodín majú stravovacie problémy
- nevhodné trávenie voľného času
- rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima
- chýba miestna legislatíva

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v Kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom, športové ihriská a príroda okolo obce. V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na vysokej úrovni.

Hlavnou úlohou kultúrneho centra v obci Stará Halič je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

Výborná je vzájomná spolupráca obecného úradu Stará Halič so školami, ktoré deti navštevujú. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, rôzne slávnosti.... Sú pre nich organizované Deň detí, Mikuláš ...

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Zásady poskytovania finančnej podpory pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni v prípade potreby je riešené s prostredníctvom ÚPSVaR.

Obec nemá vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa.

Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom. Na konci školského roka najlepší žiaci sú odmenení vecnými darmi v škole., ktorú navštevujú.

Materská škola v obci zabezpečuje nielen výchovno-vyučovací proces, ale svojou krúžkovou činnosťou umožňuje deťom tráviť voľný čas hodnotne a zmysluplne.

Obec v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Lučenci, ZŠ s MŠ Halič a inými inštitúciami

- vykonáva osobitného príjemcu prídavkov na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku
- navštevuje ohrozené rodiny a vykonáva kontroly prostredia, v ktorom deti vyrastajú
- finančne podporuje rozvoj kultúry a športu
- poskytuje a organizuje aktivity na zmysluplné trávenie voľného času

Obec momentálne nemá umiestnené deti z obce v náhradnej starostlivosti alebo reedukačnom zariadení ani v detskom domove.

Potreby rozvoja služieb:

- podpora preventívnych aktivít a poradenstva zameraných na elimináciu rizikových a nežiadúcich javov (prevencia záškoláctva, šikanovania, delikvencie, zvýšeného

násilia, bezpečného používania internetu, prevencie drogových závislostí a pod.) s osobitným zreteľom na ochranu a podporu detí a mládeže zo sociálne slabých rodín

- podpora aktivít zmysluplného trávenia voľného času a podpory zdravého životného štýlu s cieľom predchádzania rizikovým a nežiadúcim javom
- rozvoj voľnočasovej infraštruktúry
- rozvoj spolupráce so subjektami (štátne, občianske združenia a neziskové organizácie) poskytujúcimi sociálne, právne, psychologické a ostatné poradenstvo cieľovej skupine
- podpora medzigeneračnej solidarity (spoločenské aktivity seniorov a mládeže) komunitného dobrovoľníctva
- podpora vlastného „organizovania sa“ mládeže a zapájania sa do verejných služieb.

2.6.4. Zdravotné postihnutí občania

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŤZP
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Pojem postihnutie zahŕňa fyzickú, mentálnu alebo zmyslovú poruchu, ktorá môže mať prechodný alebo trvalý charakter. Zdravotné postihnutie je významnou okolnosťou, ktorá ovplyvňuje život jedinca a kladie na neho i na jeho okolie značné nároky. Zdravotné postihnutie so sebou vedľa zdravých a duševných problémov prináša častokrát i sociálny hendikep, pretože bráni vykonávať niektoré aktivity, čo môže viesť až k sociálnemu vylúčeniu. Zdravotne postihnutí sú preto skupinou osôb so špecifickými potrebami.

Podľa charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórií:

- mentálne a psychické postihnutia
- zmyslové postihnutia
- postihnutia pohybového aparátu
- kombinované postihnutia
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení)

Každá z uvedených kategórií postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

V spolupráci s ÚPSVaR je možnosť vytvorenia chránenej dielni pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

V obci nefunguje miestna organizácia postihnutých osôb. Kvôli adresnosti pri riešení problémov zdravotne postihnutých, bolo by vhodné založiť miestnu organizáciu v obci. Pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v obci nie sú upravené zásadami alebo VZN.

Potreby rozvoja služieb:

- rozvoj terénnych sociálnych služieb
- vlastné organizovanie sa- vytvorenie miestnej organizácie zdravotne postihnutých osôb
- vyriešenie bezbariérovosti v obci
- rozvoj súčasných a ďalších aktivít v oblasti kultúrneho využitia a trávenia voľného času

2.6.5. Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Ide o vnútorne štruktúrovanú skupinu osôb:

- osoby vracajúce sa z výkonu trestu odňatia slobody,
- osoby, proti ktorým je vedené trestné stíhanie,
- osoby ohrozené trestnou činnosťou,
- osoby, ktorých spôsob života a životné návyky vedú ku konfliktu so spoločnosťou,
- osoby bez prístrešia,
- obeť násilia a trestných činov,
- osoby závislé na alkohole, či iných návykových toxikomániách a závislostiach,
- osoby žijúce v sociálne vylúčených rómskych lokalitách,
- osoby plnoleté po ukončení ústavnej výchovy,
- osoby žijúce v náhradnej rodine,
- osoby ovplyvnené okamžitou alebo dlhodobou krízovou situáciou,
- osoby s problémom adaptácie,
- dlhodobo nezamestnaní,
- etnické menšiny

Identifikácia problému

- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- informácie pre občanov o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole
- pasivita občanov riešiť veci verejné
- vandalizmus, násilie, drogové závislosti, alkohol

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategórii len odhadnúť. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou inklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, neovplyvňujú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju

sociálnu a životnú situáciu. Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodínach.

Treba zvážiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

Počet osôb sociálne odkázaných v obci je 22, pre ktorých bola zabezpečená potravinová pomoc.

Pre túto cieľovú skupinu obec zabezpečuje svojimi zamestnancami základné sociálne poradenstvo. Obec taktiež v spolupráci s ÚPSVR Lučenec využíva aktuálne formy pomoci a zamestnáva dlhodobo nezamestnané osoby.

Potreby rozvoja služieb:

- ❖ rozvoj terénnej sociálnej práce zameranej na prekonanie nepriaznivej sociálnej/životnej situácie cieľovej skupiny
- ❖ vykonať prieskum možnosti a potreby vytvorenia Komunitného centra a prípadne útulku

2.7. *Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb*

Pri spracovaní analýzy vychádzame z manuálu, ktorý vypracoval kolektív autorov Socioklubu: "Metodika socio-demografickej analýzy vybavenosti územných celkov službami sociálnej starostlivosti".

Zvolená metóda analýzy umožňuje porovnať predpokladanú potrebu sociálnych služieb s existujúcimi službami pre identifikované skupiny občanov a určiť:

- dostatkovosť/nedostatkovosť jednotlivých druhov a typov sociálnych služieb
- proporcionálnosť/vyváženosť rozloženia sociálnych služieb

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

V obci nepôsobí sociálne zariadenie, v ktorom je možné zabezpečiť sociálnu službu odkázaným v zariadení. V blízkosti obce sa nachádza sociálne zariadenie, najbližšie v Lučenci, kde je možnosť zabezpečiť potrebné sociálne služby v zariadení. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje aj rodina s využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky.

Na koordináciu sociálnej služby obec nemá vytvorenú kumulovanú funkciu sociálneho pracovníka – na posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie

základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci a ani terénneho pracovníka na vyhľadávanie a evidenciu občanov odkázaných na sociálnu službu. V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v obci. Preto obec podporuje aktivity subjektov na vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu.

Obec participuje na zabezpečovaní stravovania a výdaja stravy, najmä z radov dôchodcov a zdravotne postihnutých občanov. Stravovanie a rozvoz stravy v prípade potreby je zabezpečené.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu (prídavky na deti, sociálne dávky)
- návštevy jubilujúcich starších občanov (narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným
- v prípade potreby zabezpečenie opatrovateľskej služby
- v prípade potreby zabezpečenie stravovania odkázaných

2.8. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Stará Halič v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov v kategórii predproduktívneho veku len v prípade celkového nárastu počtu obyvateľstva. Je potrebné počítať s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sú v prípade potreby zabezpečené formou terénnej opatrovateľskej služby ale aj v zariadení, ktorého prevádzkovateľom je Rímskokatolícka cirkev v obci, ktoré bude už čoskoro sprevádzkované a nachádzať sa tam bude zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby.

Údaje za obec nám ukazujú, že podiel ľudí v poproduktívnom veku nemá v našej obci narastajúcu tendenciu .

Podľa údajov ŠÚ SR máme k dispozícii tieto údaje:

Rok	Počet obyv.	Predproduk. Vek	%	Produk. vek	%	Poproduk. vek	%
2010	648	100	15,43	461	71,14	87	13,43
2012	673	110	16,34	476	70,73	87	12,93
2013	679	105	15,46	486	71,58	88	12,96

Zdroj: www.statistics.sk

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- ❖ rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - dovŕšenia dôchodkového veku,
 - terénnej sociálnej služby
 - ❖ vyriešenie bezbariérovosť v obci
- podporu vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce

2.9. SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- pokoj vidieckeho prostredia
- blízkosť turisticky atraktívneho mesta
- dobrá spolupráca obecného úradu so školami, ktoré deti navštevujú
- existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity
- udržiavané staré zvyky a tradície obce
- aktívne spoločenské organizácie

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb
- migrácia mladej generácie
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýba miestna legislatíva
- chýba miestnej organizácie zdravotne postihnutých a seniorov
- chýba zdravotná infraštruktúra
- chýba pedagogický dozor v obci
- chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce
- preventívne programy pre občanov so závislosťami

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb.
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby
- neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít
- hospodárska kríza
- zvyšovanie segregácie a chudoby

Vyhodnotenie pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Počet a hlavne pôsobenia slabých stránok je prevažne nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti ...

3. *Strategická časť*

3.1. *Strategické ciele komunitného plánu*

Základným strategickým a plánovacím dokumentom usmerňujúcim rozvoj obce je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Komunitný plán ako strednodobý rozvojový dokument rešpektuje globálny cieľ, strategický cieľ a priority obce naformulované v PHSR.

Strategická časť komunitného plánu sa zameriava na stanovenie stratégie v oblasti rozvoja sociálnych služieb či už rozvojom služieb priamo v obci, rozvojom partnerstva obcí navzájom alebo so sociálnymi zariadeniami. Vychádza z údajov uvedených v analytickej časti dokumentu a z aktuálnych stratégií, ktoré ovplyvňujú dané problematiku.

Základným cieľom je zabezpečenie vyvážených sociálnych služieb podľa potrieb obyvateľov obce, predchádzanie sociálnej exklúzii rizikových skupín obyvateľstva a rozvoj komunitného života. Pre dosiahnutie základného cieľa sú formulované konkrétne ciele a opatrenia, ktoré sa budú v období rokov 2018 – 2023 monitorovať a vyhodnocovať. Pri ich realizácii je dôležitá správna koordinácia a spoluúčasť subjektov obce, poskytovateľov sociálnych služieb, ako aj samotných príjemcov týchto služieb, s efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, vrátane prehodnotenia priorít obecného rozpočtu smerom k navýšeniu v oblasti sociálnych služieb

3.2. *Strategické ciele pre cieľovú skupinu seniori.*

V súlade s požiadavkami je nutné udržať existujúce služby a rozšíriť tie sociálne služby, ktoré v obci absentujú. Ide o terénne sociálne služby, ktoré zabezpečujú zotrvanie obyvateľov v ich domácom prostredí, kde sú zvyknutí a kde sa cítia v bezpečí a kde majú vytvorené sociálne väzby.

Opatrenie 1.1.

Zabezpečovanie terénnych sociálnych služieb podľa potrieb cieľovej skupiny so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí

Popis opatrenia:

- analýza potrieb cieľovej skupiny v oblasti potreby sociálnych služieb,
- analýza možnosti financovania terénnych sociálnych služieb,
- zabezpečenie terénnych sociálnych služieb.

Predpokladané dopady opatrenia:

- zotrvanie obyvateľov odkázaných na sociálne služby v ich prirodzenom prostredí,
- zabezpečenie sociálnych služieb podľa potrieb obyvateľstva.

Finančné zdroje:

- rozpočet obce
- spolufinancovanie – prijímatelia sociálnych služieb

Opatrenie 1.2. **Zabezpečenie možnosti stravovania**

Popis opatrenia:

- analýza potrieb cieľových skupín,
- zabezpečenie dodávateľov stravy,
- zabezpečenie informovanosti občanov v Haličských zvestiach, na webovom sídle obce...

Predpokladané dopady opatrenia:

- zlepšenie informovanosti občanov

Finančné zdroje:

- rozpočet obce

Opatrenie 1.3. **Vydanie informačných materiálov „Sprievodca sociálnymi službami“**

Popis opatrenia:

- Vypracovanie a vydanie informačných materiálov o poskytovaných sociálnych službách v okrese Lučenec a príslušných okresoch formou bulletinu
- Zverejnenie získaných informácií na webovom sídle obce
- Poskytnutie spracovaných informácií v papierovej forme na požiadanie

Predpokladané dopady opatrenia:

- vyššia informovanosť o jednotlivých druhoch sociálnych služieb a o poskytovateľoch sociálnych služieb

Finančné zdroje:

- rozpočet obce

3.3. Strategické ciele pre cieľovú skupinu nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním

Opatrenie 2.1. **Zlepšenie pracovných návykov**

Popis opatrenia:

- organizovanie verejnoprospešných prác – menších obecných služieb a aktivačnej činnosti

Predpokladané dopady opatrenia:

- zlepšenie pracovných návykov
- zlepšenie životných podmienok

Finančné zdroje:

- ÚPSVaR Lučenec
- rozpočet obce

3.4. Strategické ciele pre cieľovú skupinu deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia

Negatívne javy predovšetkým u mládeže sa objavujú v súčasnosti čoraz častejšie. Ich riešenie je už retroaktívnou činnosťou príslušných orgánov, inštitúcií a predovšetkým rodičov. Dôležité je preto vytvárať aktivity na predchádzanie týmto javom, t. j. posilnenie prevencie.

Opatrenie 3.1.

Rozvoj sociálno-preventívnych programov pre deti a mládež

Popis opatrenia:

- úzka spolupráca so ZŠ s MŠ v obci Halič a MŠ v obci
- analýza uskutočňovaných aktivít v oblasti prevencie sociálno-patologických javov,
- navrhnutie plánu a smerovania budúcich preventívnych aktivít
- nadviazanie spolupráce s relevantnými zainteresovanými stranami (polícia, ÚPSVR organizácie verejného sektora uskutočňujúce preventívne aktivity)

Predpokladané dopady opatrenia:

- zníženie sociálno-patologických javov u detí a mládež
- zvýšenie informovanosti v oblasti sociálno-patologických javov
- včasné podchytenie vznikajúcich problémov a predchádzanie krízovým situáciám

Finančné zdroje:

- rozpočet obce

Opatrenie 3.2.

Podpora aktivít mládeže v obci

V súčasnej dobe rozmáhajúceho sa virtuálneho trávenia voľného času je potrebné vytvárať podmienky k aktívnemu tráveniu voľného času mládeže. Práve podpora takýchto aktivít napomôže zníženiu negatívnych javov, zvyšovaniu súdržnosti spoločnosti a prevencii sociálnej izolácie. V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na úrovni a mládež v obci je organizovaná najmä v športových kluboch.

Popis opatrenia:

- zistenie potrieb mládeže na rozvoj aktivít pre ňu
- vytvorenie platformy na stretávanie sa mládeže (združenie, klub alebo pod.)
- zabezpečenie priestorov pre aktivity mládeže
- pokračovať v organizácii tradičných kultúrnych a športových podujatí
- podieľať sa na vytváraní nových voľnočasových aktivít

Predpokladané dopady opatrenia:

- zabezpečenie možnosti mládeže na vlastné organizovanie sa
- aktívne trávenie voľného času
- zvyšovanie súdržnosti mládeže v obci
- zníženie výskytu sociálno-patologických javov a kriminality
- vzájomné spoznávanie a posilnenie väzieb medzi mládežou

Finančné zdroje:

- rozpočet obce

Opatrenie 3.3.

Podpora aktivít pre rodiny

Popis opatrenia:

- zistenie potrieb rodín (predovšetkým matiek s deťmi, osamelých rodičov) v oblasti rozvoja aktivít a infraštruktúry pre nich
- realizácia aktivít pre rodiny

Predpokladané dopady opatrenia:

- rozšírenie možnosti stretávania sa a trávenia voľného času pre rodiny
- zlepšenie spoločenského života rodín v obci

Finančné zdroje:

- rozpočet obce

3.5. Strategické ciele pre cieľovú skupinu zdravotne postihnutí

Opatrenie 4.1.

Zabezpečenie bezbariérového prístupu do verejných objektov v obci

Popis opatrenia:

- analýza stavu bezbariérových vstupov do verejných objektov
- zabezpečenie bezbariérového vstupu alebo alternatívneho vstupu do verejných budov.

Predpokladané dopady opatrenia:

- uľahčenie samostatného a bezpečného pohybu a vstupu do verejných objektov v obci

Finančné zdroje:

- dotácia z MPSVaR
- dotácie iných organizácií
- rozpočet obce

Opatrenie 4.2.: Vytvorenie miestnej organizácie zdravotne postihnutých osôb

Popis opatrenia:

- zistenie počtu zdravotne postihnutých obyvateľov
- analýza potrieb cieľovej skupiny

Predpokladané dopady opatrenia:

- rozšírenie možností stretávania sa a trávenia voľného času

Finančné zdroje:

- rozpočet obce

3.6. Strategické ciele pre cieľovú skupinu osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Opatrenie 5.1.: Zváženie osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, resp. iných dávok a príspevkov

Popis opatrenia:

- analýza potrieb cieľovej skupiny

Predpokladané dopady opatrenia:

- účelné využívanie dávok sociálneho systému

Finančné zdroje:

- rozpočet obce

Opatrenie 5.2. Rozvoj neformálneho vzdelávania životných zručností

Popis opatrenia:

- zvýšenie gramotnosti pre osoby bez vzdelania

Predpokladané dopady opatrenia:

- začlenenie spoločensky neprispôsobivých osôb do pracovného a spoločenského života

Finančné zdroje:

- UPSVaR
- rozpočet obce

4. Monitorovanie a hodnotenie komunitného plánu

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú predstavitelia samosprávy a poverené osoby obecným zastupiteľstvom priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložnom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Stará Halič minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

Záver

Komunitný plán sociálnych služieb obce Stará Halič na obdobie rokov 2018 – 2023 prioritne podporuje rozvoj terénnych sociálnych služieb, zosúladienie rodinného a pracovného života, zameriava sa na podporu tvorby pracovných príležitostí pre občanov ohrozených sociálnym vylúčením a na podporu aktívneho starnutia.

Spracovaním Komunitného plánu sociálnych služieb obce Stará Halič sa v obci pristúpilo ku komplexnému komunitnému plánovaniu, cieľom ktorého je:

- ❖ zmapovanie a vyhodnotenie situácie v oblasti sociálnych služieb v obci,
- ❖ naštartovanie systematického a transparentného plánovania rozvoja sociálnych služieb za účasti všetkých dotknutých subjektov a vytvorenie efektívne fungujúceho miestneho partnerstva týchto subjektov,
- ❖ stanovenie a realizácia strategických cieľov a opatrení rozvoja sociálnych služieb obce,
- ❖ vytvorenie nástroja pre rozhodovanie manažmentu obce v oblasti sociálnych služieb.

Úspech realizácie strategických cieľov a opatrení stanovených v komunitnom pláne bude podmienený mierou spolupráce dotknutých subjektov a vhodným zabezpečením finančných, materiálnych a personálnych podmienok potrebných na rozvoj sociálnych služieb v obci.

Stará Halič, november 2018

Dokument bol prerokovaný a schválený na zasadnutí Obecného zastupiteľstva
dňa 2018.

.....
Ing. Jozef Gembec
starosta obce

Prílohy:

Dotazník pre občanov obce Stará Halič

▪ **Ako dlho žijete v obci Stará Halič?**

- 5-15 rokov
- 16-30 rokov
- viac ako 30 rokov
- iné

▪ **Na koho sa obrátite v prípade, že by ste potrebovali získať informácie o niektorej forme sociálnych služieb?**

- obrátim sa na človeka, ktorý sa s podobným problémom stretol
- kontaktujem organizácie, o ktorých viem, že podobné služby poskytujú
- získam informácie z internetu
- opýtam sa na úradoch
- takéto informácie nevyhľadávam
- neviem, doteraz som sa s takou situáciou nestretol/a

▪ **Ako by ste postupovali v prípade trvalého postihnutia člena Vašej rodiny?**

- snažil/a by som sa zaistiť starostlivosť sám/a, príp. využiť pomoc blízkych ľudí
- využil/a by som služby poskytované v domácom prostredí
- spoľahol/a by som sa na pomoc inštitúcií
- iné /vypíšte/
- neviem

▪ **Prosíme, označte všetky služby, ktoré v súčasnej dobe využívate Vy osobne alebo Vám blízka osoba**

- poradenstvo
- klub mládeže
- klub dôchodcov
- služby pre seniorov – jedáleň, opatrovateľská služba, ZPS
- služby pre osoby so zdravotným postihnutím – denný stacionár, prepravná služba
- sociálne byty
- iné /vypíšte/
- bez odpovede

▪ **Kto využíva danú službu?**

- senior
- dieťa so zdravotným postihnutím
- osoba so zdravotným postihnutím
- dlhodobo choré dieťa
- dlhodobo chorý dospelý
- človek v nepriaznivej životnej situácii (strata bývania, domáce násilie...)
- osoba ohrozená závislosťou
- nezamestnaný/á
- iná odpoveď.....
- bez odpovede

▪ **Ktoré z nasledujúcich skupín obyvateľov obce si podľa Vás zaslúžia viac pozornosti?**

(max. 4 odpovede)

- rodiny s malými deťmi
- rodiny s deťmi so zdravotným postihnutím
- deti a mládež
- seniori
- osoby so zdravotným postihnutím
- dlhodobo chorý
- osoby ohrozené závislosťou
- občania v prechodne sociálnej kríze
- neprispôsobiví občania
- nezamestnaní
- etnické menšiny
- iná skupina
- neviem

▪ **Na ktoré pomoci by sa mala obec v budúcnosti viac zamerať?**

(max. 3 odpovede)

- rozvoj služieb poskytovaných v domácnostiach
- linka dôvery
- osobná asistencia, opatrovateľská služba
- služby seniorom – jedáleň, ZPS
- služby pre osoby so zdravotným postihnutím – stacionár, prepravné služby
- chránené dielne – riešenie zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím
- starostlivosť o osoby ohrozené závislosťou
- iné
.....
- neviem

Štatistické otázky

▪ **Aké je zloženie Vašej domácnosti?**

- jednotlivec
- jeden rodič s dieťaťom
- viacgeneračná domácnosť
- obaja rodičia s dieťaťom
- manželia bez detí
- iný typ

▪ **Aké je Vaše zamestnanie?**

- zamestnanec
- študent
- podnikateľ
- dôchodca
- invalidný dôchodca
- nezamestnaný
- bez odpovede

▪ **Koľko máte rokov?**

- menej ako 25	- 56-65
- 26-35	- 66-75
- 36-45	- 76 a viac
- 46-55	- bez odpovede

▪ **Aké je Vaše najvyššie dokončené vzdelanie?**

- základné	- vyššie odborné
- stredné bez maturity	- vysokoškolské
- stredné s maturitou	- bez odpovede

▪ **Ako by ste hodnotili životnú úroveň Vašej domácnosti?**

- veľmi dobrá	- veľmi zlá
- skôr dobrá	- bez odpovede
- skôr zlá	

▪ **Ste muž alebo žena?**

- muž	- žena